

รายงานผลการประชุม

ในวันจันทร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องสวนหลวง โรงแรมคานาภูเก็ต โดยมี นายสมิทร สุขแจ่ม นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มนโยบายและวิชาการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต เป็นประธานเปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การสร้างเสริมกลไกการดูแลช่วยเหลือและป้องกันปัญหาทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” ซึ่งการประชุมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ ความตื่นตัว และการป้องกันภัยที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นกลไกระดับชุมชนในการดูแล ค้ำครอง และช่วยเหลือผู้สูงอายุให้ได้รับการดูแลที่ต่อเนื่องอย่างเหมาะสม รายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. การดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ โดย นางสุดา ต้นวุฒิมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนภูเก็ตรักษ์

ระบบการดูแลระยะยาว (Long Term Care)

ระบบการดูแลระยะยาว (Long Term Care) หมายถึงการจัดบริการสาธารณสุข และบริการสังคม เพื่อตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือของผู้ที่ประสบภาวะยากลำบาก อันเนื่องมาจากภาวะการเจ็บป่วยเรื้อรัง การประสบอุบัติเหตุความพิการต่างๆ ตลอดจนผู้สูงอายุที่ร่างกายไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน โดยมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการ (ดูแลโดยบุคลากรด้านสาธารณสุขและสังคม) และไม่เป็นทางการ (ดูแลโดยครอบครัว อาสาสมัคร เพื่อน เพื่อนบ้าน) ซึ่งบริการทดแทนดังกล่าวมักเป็นบริการสังคม เพื่อมุ่งเน้นในด้านการฟื้นฟูบำบัด รวมถึงการส่งเสริมสุขภาพให้แก่กลุ่มคนเหล่านี้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถดำเนินชีวิตให้เป็นอิสระเท่าที่จะเป็นไปได้โดยอยู่บนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

โดยสรุปคือ เป็นบริการสาธารณสุขและบริการสังคมที่จัดสำหรับผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุที่นอนติดเตียง หรือติดบ้าน โดยบริการด้านสาธารณสุขมักเป็นเรื่องการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพยาบาล ในขณะที่ความต้องการบริการด้านสังคมมากกว่า และมีทั้งในเรื่องการช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน เช่น อาหารการกิน การดูแลสุขวิทยาส่วนบุคคล การขับถ่ายงานบ้าน รวมไปถึงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ เป็นต้น

การคัดกรองระดับภาวะพึ่งพิง

การคัดกรองระดับภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุมีความจำเป็นสำหรับ “การวางแผนการดูแลผู้สูงอายุ เฉพาะรายอย่างเหมาะสม” มิได้ทำเพื่อเพียงให้มีข้อมูลจำนวนผู้สูงอายุที่มี ภาวะพึ่งพิงเท่านั้น ขณะเดียวกัน การคัดกรองจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อมีบริการสาธารณสุขรองรับเมื่อพบผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง หากไม่มีบริการ ก็ไม่มีประโยชน์ใดๆ กับในผู้สูงอายุในการคัดกรอง ทั้งนี้การคัดกรองเบื้องต้นสามารถดำเนินการได้โดยอาสาสมัครสาธารณสุข หรือผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุโดยใช้แบบคัดกรองที่ดัดแปลงมาจากแบบประเมินที่พัฒนาขึ้นโดยกรมอนามัยและผ่านการทดสอบมาแล้ว ซึ่งเมื่อทำการตรวจคัดกรองแล้วจะสามารถจำแนกผู้สูงอายุได้เป็น ๓ กลุ่มคือ

๑. ผู้สูงอายุที่พึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชนและสังคมได้ (กลุ่มติดสังคม)
๒. ผู้สูงอายุที่เคลื่อนไหวได้บ้าง ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง (กลุ่มติดบ้าน)
๓. ผู้สูงอายุกลุ่มที่เคลื่อนไหวเองไม่ได้ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ พิกัดหรือทุพพลภาพ (กลุ่มติดเตียง)

กิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

๑. ประเมินสภาพปัญหาผู้สูงอายุ
๒. ให้การดูแลตอบสนองกิจกรรม (ADL) ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้
๓. ควบคุมอาการและป้องกันภาวะแทรกซ้อน
๔. การประคับประคอง
๕. ลดทอนภาวะทุพพลภาพ
๖. การจัดปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
๗. การดูแลระยะสุดท้ายให้เสียชีวิตอย่างสงบ

๒. มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ โดย นางสาว ตันวุฒิมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนภูเก็ตรักษ์บริหาร

มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ (Residential home) จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางสำหรับสถานประกอบการ ในการดำเนินงานบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุให้มีคุณลักษณะของการพักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับบ้านพักผู้สูงอายุ จำนวน ๖ มาตรฐาน ต่อไปนี้

มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

- มาตรฐานที่ ๑ อาคารสถานที่
- มาตรฐานที่ ๒ ห้องพักอาศัย
- มาตรฐานที่ ๓ อนามัยสิ่งแวดล้อม
- มาตรฐานที่ ๔ ผู้ให้บริการ
- มาตรฐานที่ ๕ การจัดการ
- มาตรฐานที่ ๖ การบริการ

มีรายละเอียด ดังนี้

คำจำกัดความ

บ้านพักผู้สูงอายุ หมายถึง สถานที่ให้บริการที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือช่วยเหลือตนเองได้บางส่วนในกิจวัตรประจำวัน และไม่มีควมจำเป็นต้องได้รับการพยาบาล

ผู้อยู่อาศัย หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือช่วยเหลือตนเองได้บางส่วนในกิจวัตรประจำวัน และไม่มีควมจำเป็นต้องได้รับการพยาบาล และอยู่อาศัยในบ้านพักผู้สูงอายุ รวมทั้งบุคคลอื่นที่พักอาศัยร่วมกับผู้สูงอายุ

มาตรฐานที่ ๑ อาคารสถานที่

อาคารและสถานที่ตั้งบ้านพักผู้สูงอายุ ควรมีลักษณะ ดังนี้

๑. สถานที่ตั้งควรอยู่ในบริเวณที่ปลอดภัยและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
๒. มีเส้นทางคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งชุมชนและสถานพยาบาลได้โดยสะดวก
๓. จัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยอย่างเหมาะสมภายในอาคารและห้องพักอาศัย และจัดพื้นที่ส่วนกลางเป็นห้องหรือสถานกิจกรรมอำนวยความสะดวกแก่ผู้อยู่อาศัยใช้ร่วมกันอย่างเพียงพอ เช่น มุมออกกำลังกาย มุมพักผ่อน มุมสนทนา การ พื้นที่สีเขียว สถานที่ประกอบอาหาร และรับประทานอาหาร ห้องประกอบพิธีทางศาสนา ฯลฯ

๔. อาคารที่ให้บริการผู้สูงอายุตั้งแต่สองชั้นขึ้นไป ควรมีลิฟท์โดยสารอย่างน้อยหนึ่งตัวที่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นผู้สูงอายุสามารถควบคุมได้เองและใช้ได้สะดวก และขึ้นลงได้ทุกชั้น

๕. ทางเดินภายในอาคารควรมีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕ เมตร เพื่อให้เก้าอี้ล้อผ่านได้ระดับพื้นผิวเสมอกัน ไม้สั่น ไม่มีสิ่งกีดขวาง มีบันไดและทางลาดเชื่อมระหว่างชั้นของอาคาร โดยขนาดความกว้างของบันได ทางเดินกว้างอย่างน้อย ๐.๙๐ เมตร บันไดเดินสวนกันได้กว้างอย่างน้อย ๑.๕๐ เมตร มีลูกตั้งขนาด ๐.๑๕ เมตร ลูกนอนขนาด ๐.๓๐ เมตร และมีราวจับยาวต่อเนื่องในส่วนที่เป็นทางเดินทุกแห่งภายในอาคาร

๖. มีทางหนีไฟจากทางเดินทุกชั้นภายในอาคารออกไปภายนอกอาคาร มีป้ายชี้ทางออกที่ชัดเจน ทางหนีไฟให้เป็นทางลาดยาวตลอดจากชั้นบนสุดของอาคารลงไปถึงพื้นดิน บริเวณที่มีความปลอดภัย มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๑.๕ เมตร มีราวจับยาวต่อเนื่องตลอดทางหนีไฟป้องกันควันได้ วัสดุปูพื้นไม้สั่น และไม่มีสิ่งกีดขวาง

๗. ทางเข้าอาคารเป็นพื้นเรียบเสมอกัน ไม้สั่น ไม่มีสิ่งกีดขวางที่เป็นอุปสรรค หรืออาจทำให้เป็นอันตรายต่อผู้สูงอายุ ในกรณีพื้นอาคารมีระดับต่างกับพื้นถนนภายนอกอาคาร หรือพื้นลานจอดรถ ควรมีบันไดและทางลาดที่สามารถขึ้นลงได้สะดวก และอยู่ใกล้ที่จอดรถ

๘. มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง ของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ทางหนีไฟ หมายเลขชั้นของอาคาร หมายเลขห้อง ที่มีขนาดและสีที่ผู้สูงอายุสามารถมองเห็นได้ชัดเจนทั้งกลางวันและกลางคืน และทราบความหมายได้

๙. ที่จอดรถมีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนห้องพักอาศัย และจัดที่จอดรถไว้ใกล้ทางเข้าอาคารสำหรับผู้สูงอายุที่เดินไม่สะดวก และการส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน

๑๐. มีหน่วยบริการของผู้ดำเนินการเพื่อเป็นศูนย์บริการตลอด ๒๔ ชั่วโมง เกี่ยวกับการประสานการแจ้งเหตุหรือเตือนภัย การอำนวยความสะดวก และการจัดบริการระหว่างผู้ดำเนินการกับผู้สูงอายุ และบุคคลภายนอก โดยในหน่วยบริการควรจัดให้มีรายชื่อผู้สูงอายุ ระบบโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับผู้สูงอายุทุกห้องพักอาศัยและภายนอก ระบบสัญญาณบอกเหตุหรือเตือนภัยที่สามารถรับและส่งสัญญาณกับทุกห้องพักอาศัย เก้าอี้ล้อเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนที่แก่ผู้สูงอายุที่เดินไม่สะดวก และการส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน ฯลฯ

มาตรฐานที่ ๒ ห้องพักอาศัย

ห้องพักอาศัยของผู้สูงอายุ ควรมีมาตรฐาน ดังนี้

๑. ระดับพื้นทางเข้าห้องพักอาศัยมีระดับเสมอกับพื้นภายในห้องพักอาศัย ไม่มีธรณีประตู
๒. ประตูเข้าห้องพักอาศัยเป็นแบบเปิดออกภายนอกหรือแบบบานเลื่อน มีขนาดกว้าง ไม่ต่ำกว่า ๙๐ เซนติเมตร มือจับแบบก้านโยกหรือแกนผลึก และไม่ติดอุปกรณ์บังคับประตูปิดตัวเอง
๓. ภายในห้องพักอาศัยมีพื้นที่ตั้งแต่ ๑๕ ตารางเมตรขึ้นไปและจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยได้ไม่น้อยกว่า ๓ ส่วน ได้แก่

๓.๑ ส่วนที่นอน

๓.๒ ห้องน้ำ

๓.๓ พื้นที่ใช้ประโยชน์ทั่วไป

๔. ระดับพื้นภายในห้องพักทุกส่วนมีระดับเสมอกัน วัสดุปูพื้นที่ไม่สั่น และไม่มีสิ่งกีดขวาง

๕. ส่วนที่นอน

- ๕.๑ ติดตั้งสัญญาณบอกเหตุหรือเตือนภัย และโทรศัพท์
- ๕.๒ มีหน้าต่างมองเห็นทิวทัศน์ภายนอกอาคาร และระบายอากาศได้ดี
๖. ห้องน้ำ มีห้องน้ำในทุกห้องพักอาศัย
 - ๖.๑ มีขนาดกว้างไม่ต่ำกว่า ๑.๕ เมตร x ๒.๐ เมตร
 - ๖.๒ ประตูเป็นแบบเปิดออกภายนอกหรือแบบบานเลื่อน มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า ๙๐ เซนติเมตร มือจับแบบก้านโยกหรือแกนผลัก ไม่ติดอุปกรณ์บังคับประตูปิดได้เอง และไม่มีธรณีประตู
 - ๖.๓ ระดับพื้นผิวภายในห้องน้ำมีระดับเสมอกับภายนอก วัสดุปูพื้นต้องไม่ลื่น มีความลาดเอียงเพียงพอไปยังช่องระบายน้ำทิ้ง เพื่อที่จะไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น
 - ๖.๔ มีโถส้วมชนิดนั่งราบสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐ เซนติเมตร มีพนักพิงหลัง และมีราวจับบริเวณด้านที่ติดผนังอย่างน้อย ๑ ด้าน เพื่อช่วยในการพยุงตัว
 - ๖.๕ มีอ่างล้างมือและมีราวจับข้างอ่างล้างมือสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า ๘๐ ซม. เพื่อช่วยพยุงตัว ขณะยืน ให้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าได้ ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกดหรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ
 - ๖.๖ บริเวณที่อาบน้ำ จัดให้มีที่นั่งสำหรับอาบน้ำที่มีความสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๕๐ เซนติเมตร มีราวจับในแนวนอนที่ด้านข้างของที่นั่งสูงจากพื้น ๖๕ เซนติเมตร แต่ไม่เกิน ๗๐ เซนติเมตร ก๊อกน้ำของฝักบัวเป็นชนิดก้านโยกหรือก้านกดหรือก้านหมุนหรือระบบอัตโนมัติ
 - ๖.๗ ติดตั้งสัญญาณบอกเหตุหรือเตือนภัยภายในห้องน้ำ
 - ๖.๘ มีระบบทำน้ำอุ่นที่ปลอดภัย
 - ๖.๙ มีราวจับตั้งแต่ประตูไปจนถึงโถส้วมและบริเวณที่อาบน้ำ
๗. ระบบไฟฟ้าภายในห้องพักอาศัย
 - ๗.๑ มีหลอดไฟฟ้าติดตั้งไว้ทั้งในส่วนที่นอน ห้องน้ำ และพื้นที่ใช้ประโยชน์ทั่วไป
 - ๗.๒ สวิตช์ ติดสูงไม่เกิน ๙๐ เซนติเมตรจากพื้น
 - ๗.๓ ปลั๊กไฟ ติดสูงไม่น้อยกว่า ๔๕ เซนติเมตรจากพื้น
 - ๗.๔ มีระบบตัดไฟฟ้าลัดวงจรอัตโนมัติ
๘. เครื่องเรือนภายในห้องพักอาศัย ควรเป็นชนิดไม่มีมุมแหลม หรือที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย มาตรฐานที่ ๓ อนามัยสิ่งแวดล้อม

บ้านพักผู้สูงอายุ ควรมีมาตรฐานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ดังนี้

 ๑. มีน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภคตามมาตรฐานคุณภาพน้ำที่ทางราชการกำหนดและมีปริมาณเพียงพอตามความต้องการของผู้อยู่อาศัยอย่างทั่วถึง
 ๒. มีระบบรองรับน้ำเสียจากการใช้อุปโภคบริโภค และมีการบำบัดน้ำเสียให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมไม่ก่อให้เกิดมลพิษ และส่งผลให้เกิดโรคหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัย
 ๓. มีที่กักเก็บสิ่งปฏิกูลและทำการบำบัดหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยจากการเกิดโรคและการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ
 ๔. มีการบริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะให้แก่ทุกห้องพักอาศัย
 ๕. มีการป้องกันและกำจัดไม่ให้แมลงและสัตว์นำโรคเข้าไปสร้างความเดือดร้อนรำคาญ หรือเป็นพาหะนำโรคแก่ผู้อยู่อาศัย

๖. กรณีที่มีการประกอบอาหารบริการให้แก่ผู้สูงอายุ

๖.๑ สถานที่ประกอบอาหารควรเลือกบริเวณที่จะไม่ทำให้สิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุได้รับการปนเปื้อนจากสิ่งสกปรก ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากกลิ่น เสียง ควัน

๖.๒ จัดอาหารที่ส่งเสริมสุขภาพโดยคำนึงถึงความต้องการทางโภชนาการของผู้สูงอายุที่เป็นผู้สูงอายุ และดำเนินการเตรียมปรุง ประกอบอาหารพร้อมทั้งดูแลเครื่องมือเครื่องใช้ในการปรุง ประกอบอาหาร และรับประทานอาหารให้สะอาดและถูกสุขลักษณะในทุกขั้นตอนตามข้อกำหนดของมาตรฐานด้านสุขาภิบาลอาหาร

มาตรฐานที่ ๔ ผู้ให้บริการ

ผู้ให้บริการบ้านพักผู้สูงอายุ ควรมีมาตรฐาน ดังนี้

๑. ผู้ดำเนินการ เป็นผู้จัดการหรือเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลการดำเนินงานให้บริการของพนักงานในบ้านพักผู้สูงอายุ โดยอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในบ้านพักผู้สูงอายุ ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี บริบูรณ์

(๒) สำเร็จการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมง ที่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ

(๓) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๔) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่ามีความแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และเป็นผู้ติดต่อสารเสพติด

๒. พนักงาน เป็นผู้ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ประสานงาน รับการติดต่อ การแจ้งเหตุ หรือเตือนภัย แจ้งข่าวสาร อำนวยความสะดวก ดูแลผู้สูงอายุในกรณีเจ็บป่วยหรือมีความเดือดร้อน จัดกิจกรรมและบริการต่างๆ ที่มีคุณภาพแก่ผู้สูงอายุ โดยอยู่ปฏิบัติงานในบ้านพักผู้สูงอายุตลอด ๒๔ ชั่วโมง ในอัตราส่วนพนักงาน ๑ คน ต่อผู้สูงอายุที่อยู่อาศัย ๑๕ คน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์

(๒) สำเร็จการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อย ๔๒๐ ชั่วโมง ที่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ หรือ

(๓) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๑ ปี โดยมีหนังสือรับรองจากโรงเรียน สถาบันหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้อง และสำเร็จการอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไม่น้อยกว่า ๗๐ ชั่วโมง ที่จัดโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ

(๔) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๕) มีใบรับรองแพทย์ระบุว่ามีความแข็งแรง ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ และเป็นผู้ติดต่อสารเสพติด

๓. ควรจัดให้มีพนักงานที่มีความรู้และทักษะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) การซ่อมแซมห้องพักอาศัย ประปา ไฟฟ้าและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่นๆ

(๒) การทำความสะอาดพื้นที่ส่วนกลาง และการอำนวยความสะดวกในการใช้บริการการทำ ความสะอาดห้องพักอาศัย

/ (๓) การประกอบอาหาร...

- (๓) การประกอบอาหารหรืออำนวยความสะดวกด้านอาหาร
- (๔) การรักษาความปลอดภัย
- (๕) การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อยู่อาศัย

มาตรฐานที่ ๕ การจัดการ

ภายในบ้านพักผู้สูงอายุควรจัดให้มีสิ่งจำเป็น ดังนี้

- ๑. จัดทำรายชื่อและข้อมูลส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ และข้อมูลของญาติหรือผู้ที่ติดต่อได้ เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการติดต่อและดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้อยู่อาศัยในกรณีฉุกเฉิน ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลต้องระมัดระวังต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสวัสดิภาพของผู้อยู่อาศัย
- ๒. จัดระบบการติดต่อและอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือระหว่างผู้ดำเนินการและพนักงานกับผู้อยู่อาศัยทุกห้องอาศัยทางโทรศัพท์และสัญญาณบอกเหตุหรือเตือนภัยที่เป็นเสียงและแสง
- ๓. จัดให้พนักงานทุกคนได้รับการอบรมฟื้นฟูหรือเพิ่มเติมความรู้ ทักษะ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เช่น การดูแลกิจวัตรประจำวัน การปฐมพยาบาล ฯลฯ
- ๔. จัดระบบส่งต่อผู้ป่วยกรณีฉุกเฉิน
- ๕. ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของพื้นที่ส่วนกลาง
- ๖. การกำจัดขยะและขยะติดเชื้อตามข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๗. การดูแลด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๘. จัดให้มีอาสาสมัครประจำบ้านเพื่อรักษาโรคเบื้องต้น และมีพนักงานดูแลการให้ยา และจัดการหรืออำนวยความสะดวกให้มีการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่ผู้สูงอายุตามความจำเป็น
- ๙. จัดให้มีระบบไฟฟ้าหรือแสงสว่างสำรอง
- ๑๐. จัดให้มีเครื่องมือดับเพลิงตามข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดูแลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ติดตั้งในที่มองเห็นได้ชัดเจนและสะดวกต่อการใช้งาน
- ๑๑. จัดให้มีการฝึกอบรมผู้ดำเนินการและพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และระงับอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และฝึกอบรมการป้องกันและหนีภัยจากอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉินที่เป็นอันตรายให้แก่ผู้พักอาศัยอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง
- ๑๒. จัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ผู้อยู่อาศัย
- ๑๓. ดูแลความสงบเรียบร้อยของผู้อยู่อาศัยไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือความเดือดร้อนรำคาญในการอยู่อาศัยร่วมกัน

มาตรฐานที่ ๖ การบริการ

การบริการในบ้านพักผู้สูงอายุ ควรมีเจ้าหน้าที่ให้บริการในลักษณะ ดังนี้

- ๑. ให้คำปรึกษา แนะนำความรู้ในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุให้แก่ผู้อยู่อาศัยทั้งที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้ที่อาศัยร่วมกับผู้สูงอายุ
- ๒. ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในกรณีเจ็บป่วยหรือเกิดปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อน
- ๓. นำส่งผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยไปรับการรักษาที่สถานพยาบาล
- ๔. รับการติดต่อและการแจ้งเหตุจากผู้พักอาศัย และให้ความช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกตามความจำเป็น
- ๕. จัดหรืออำนวยความสะดวกให้มีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ตามความต้องการของผู้พักอาศัย

๖. อำนวยความสะดวกในการทำความสะอาดห้องพักและการซักล้าง
๗. ให้บริการอาหารหรืออำนวยความสะดวกด้านอาหารแก่ผู้สูงอายุ
๘. ประสานงาน อำนวยความสะดวกการทำกิจกรรมภายนอกบ้านพักผู้สูงอายุให้แก่ผู้สูงอายุ
๙. ให้บริการหรืออำนวยความสะดวกในการซ่อมแซมห้องพักอาศัย ประปา ไฟฟ้า
๑๐. ซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ ให้อยู่ในสภาพใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

๓. เสวนาการดำเนินงานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชนตำบลวิจิต โดย

๑. นางรัชดา นาทวีวงศ์ นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ กองสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลวิจิต

๒. นางสาวสุภาวดี ศรีนวลโย นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลวิจิต

๓. นางอุษา สุขประเสริฐ อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลวิจิต

๔. นางสาวประภาพรพรรณ วัฒนะ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดภูเก็ต เป็นผู้ดำเนินรายการ

เทศบาลตำบลวิจิต มีเนื้อที่ประมาณ ๕๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓๕,๐๐๐ ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ตั้งอยู่ระหว่างทะเลกับภูเขา โดยมีพื้นที่ติดกับทะเลใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่เนินเขาใช้ทำการเกษตร พื้นที่ราบใช้เป็นที่อยู่อาศัย มีจำนวนชุมชนในเขตเทศบาลตำบลวิจิตมีจำนวน ๒๑ ชุมชน มีประชากรทั้งสิ้น ๔๕,๑๒๙ คน แยกเป็นชาย ๒๑,๓๙๐ คน หญิง ๒๓,๗๓๙ คน มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน ๒ แห่ง คือ

๑. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านแหลมขี้

๒. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวิจิต

การดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลวิจิต ได้แก่

๑. การให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. การฝึกอบรมอาชีพ

๓. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ เช่น กองทุนหลักประกันสุขภาพ การลงพื้นที่เยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ การฝึกอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น

๔. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างอาสาสมัครสาธารณสุขดูแลผู้สูงอายุ

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ

๑. ขาดแคลนบุคลากร

๒. ขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ

๓. การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการ

ศูนย์พักกายใจ ณ เขาล้อม

ตั้งอยู่บริเวณสวนศรีภูวนาล ต.วิจิต อ.เมือง จ.ภูเก็ต ซึ่งนับได้ว่าเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุแห่งแรกในจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มีสถานที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เปิดให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ ๕๕ ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลวิจิต ค่าบริการครั้งละ ๒๐ บาท ประกอบด้วย

๑. ห้องธรรมชาติ มีกิจกรรมการอธิบายธรรมชาติ การนั่งสมาธิ
๒. ห้องออกกำลังกาย มีเครื่องออกกำลังกายให้บริการทั้งกลางแจ้ง และในร่ม
๓. ห้องสปาไม้โอ๊ค ใช้บริการได้ครั้งละ ๔-๕ คน มีบริการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายและความดันโลหิต ก่อนเข้ารับบริการ โดยอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลวิชิต
๔. ห้องฝึกอาชีพ

๓. การดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันภัยทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ โดย นางสาวอุไร ไม้ตุ้ม นักสังคมสงเคราะห์ บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดภูเก็ต

ประเด็นภัยทางสังคมของผู้สูงอายุยังเป็นปัญหาที่ซ่อนเร้นและมืออยู่จริง โดยภัยที่ผู้สูงอายุประสบส่วนใหญ่เป็นภัยด้านการทำร้ายจิตใจ รองลงมาคือภัยจากการเอาเปรียบหรือหาประโยชน์ทางทรัพย์สิน และมักพบว่าบุคคลในครอบครัวเป็นผู้กระทำภัยทางสังคมกับผู้สูงอายุมากที่สุด สาเหตุเกิดจากการที่ผู้สูงอายุต้องอยู่ในภาวะพึ่งพิง การไม่มีความรู้และไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการกับปัญหาภัยทางสังคมได้ ขณะที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุยังไม่มียกเว้นที่ชัดเจนในการจัดการกับปัญหาภัยทางสังคม

จากผลของการศึกษาดังกล่าว จึงนำมาสู่การสร้างรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันภัยทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ โดยสร้างระบบกลไกในชุมชนด้านการวางแผน ป้องกัน ควบคุม และจัดการกับภัยทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการลดปัจจัยเสี่ยงและช่วยให้ผู้สูงอายุปลอดภัยจากภัยทางสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดชุมชนร่มเย็นสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง

ประเภทภัยทางสังคมของผู้สูงอายุ

๑. การทำร้ายร่างกาย
๒. การทำร้ายจิตใจ
๓. การล่วงละเมิดทางเพศ
๔. การเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์ทางทรัพย์สิน
๕. การหลอกลวง

วิธีการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันภัยทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ

๑. กลุ่มผู้สูงอายุที่เข้าข่ายเสี่ยงภัยทางสังคม
 - สอดส่อง สังเกต
 - วิเคราะห์ภัยที่จะเกิดขึ้น
 - แจ้งเตือนภัยแก่ผู้สูงอายุ
 - แจ้งเตือนภัยแก่สมาชิกในครอบครัว/ผู้ดูแล
 - แจ้ง อปท. ทันทีที่ผิดสังเกต
 - กำหนดแผนป้องกันและผู้รับผิดชอบ
 - ติดตามและประเมินผล

๒. กลุ่มผู้สูงอายุที่กำลังประสบภัยทางสังคม

- ยับยั้งมิให้ผู้สูงอายุถูกกระทำภัยทางสังคม
- ช่วยเหลือเบื้องต้น
- กำหนดแผนช่วยเหลือและผู้รับผิดชอบ
- กำหนดแผนป้องกันและผู้รับผิดชอบ
- ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือ
- ติดตามและประเมินผล

๓. ผู้สูงอายุที่เคยประสบภัยทางสังคม

- สอดส่อง สังเกต
- กำหนดแผนป้องกันและผู้รับผิดชอบ
- กำหนดแผนช่วยเหลือ พี่นพ และผู้รับผิดชอบ
- ติดตามและประเมินผล
